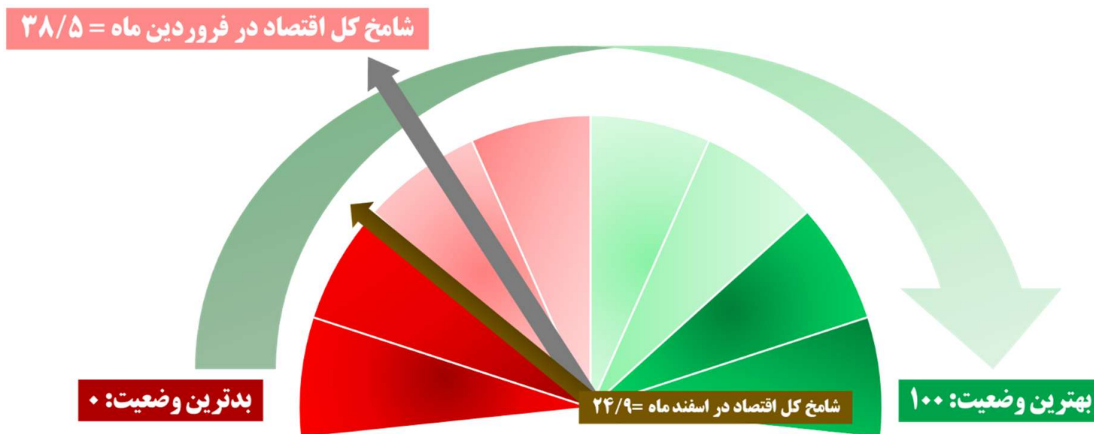

طرح شاخص مدیران خرید (شامخ) اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران

نتایج کلیدی:

- شامخ کل اقتصاد و بخش صنعت در فروردین ماه ۱۴۰۵، تحت تأثیر هم‌زمان جنگ تحمیلی، اختلالات ناشی از آن و تداوم مشکلات ساختاری اقتصاد، به یکی از کمترین سطوح تاریخی خود رسیده است، به طوری که شامخ کل اقتصاد با عدد ۳۸/۵ و شامخ صنعت با عدد ۳۷/۴، بیانگر تشدید رکود، افت گسترده فعالیت‌های اقتصادی و ورود اقتصاد به فاز رکود تورمی عمیق است. تشدید این موضوع در بخش صنعت کارخانه‌ای به مراتب بیشتر از کل اقتصادی است.
- شاخص تولید و فعالیت کسب‌وکارها در فروردین ماه با کاهش شدید همراه بوده و بخش قابل توجهی از بنگاه‌ها با توقف، نیمه‌تعطیلی یا فعالیت در حداقل ظرفیت مواجه شده‌اند. اختلال در اینترنت، کمبود مواد اولیه، جهش نرخ ارز، محدودیت‌های ارزی و نااطمینانی ناشی از جنگ، مهم‌ترین عوامل افت فعالیت‌ها بوده است.
- شاخص سفارشات جدید مشتریان و میزان فروش کالا و خدمات، در پایین‌ترین سطوح تاریخی خود قرار گرفته که نشان‌دهنده سقوط تقاضا، کاهش قدرت خرید و تشدید رکود در بازار داخلی و خارجی است. هم‌زمان، اختلال در تجارت خارجی و کاهش صادرات نیز فشار مضاعفی بر بنگاه‌ها وارد کرده است.
- شاخص اشتغال در کل اقتصاد و بخش صنعت برای یازدهمین ماه متوالی کمتر از محدوده خنثی ۵۰ باقی مانده و به پایین‌ترین سطوح تاریخی خود رسیده است. این روند بیانگر تشدید تعدیل نیرو، کاهش نیروی انسانی بیمه‌پرداز، افزایش ریسک بیکاری و انتقال کامل فشارهای رکودی به بازار کار و صندوق‌های بیمه‌ای است.
- بحران تأمین مواد اولیه، اختلال در زنجیره تأمین، محدودیت واردات و افزایش شدید قیمت نهاده‌ها، در کنار بحران نقدینگی و مطالبات معوق، ریسک تعطیلی گسترده بنگاه‌ها را افزایش داده است. در چنین شرایطی، تداوم فعالیت بنگاه‌ها نیازمند تقویت جریان تجارت خارجی و لجستیکی و حمایت فوری و هدفمند سیاست‌گذار در حوزه تأمین مالی و ارز است.

مرکز پژوهش‌های اتاق ایران

مرکز آمار و اطلاعات اقتصادی و پایش اصل ۴۴

شامخ کل اقتصاد

تعدیل فصلی نشده: ۲۶/۳ تعدیل فصلی شده: ۳۸/۵

- ✓ شاخص مدیران خرید (شامخ) کل اقتصاد با ثبت عدد ۳۸/۵ به دلیل شرایط خاص کشور به دومین کمترین سطح تاریخ این نظرسنجی رسیده است که نسبت به ماه قبل کمتر از محدوده خنثی ۵۰ بوده هرچند از شدت کاهش آن اندکی کاسته شده است.
- ✓ شاخص مقدار تولید محصول و ارائه خدمات در فروردین ماه پس از اسفند ماه، کمترین مقدار تاریخ هفت ساله نظرسنجی را به ثبت رسانده است.
- ✓ شاخص میزان سفارشات جدید مشتریان در فروردین ماه، با ثبت عدد ۳۴/۸، نشان‌دهنده تداوم سقوط در سمت تقاضا است و همچنان کمتر از محدوده خنثی (۵۰) باقی مانده است.
- ✓ میزان صادرات کالا و خدمات در فروردین ماه کمترین مقدار تاریخی خود را به ثبت رسانده است.
- ✓ شاخص میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی در فروردین ماه یکی از کمترین مقادیر خود را در اجرای هفت‌ساله طرح شاخص مدیران خرید کل اقتصاد ثبت کرده است.
- ✓ شاخص موجودی مواد اولیه یا لوازم خریداری‌شده در فروردین‌ماه نسبت به ماه قبل همچنان روندی کاهشی دارد هرچند از شدت کاهش آن به صورت بسیار جزئی کاسته شده است و یکی از پایین‌ترین سطوح هفت‌ساله خود را به ثبت رسانده است.

شامخ بخش صنعت

تعدیل فصلی نشده: ۲۰/۵ تعدیل فصلی شده: ۳۷/۴

- ✓ شاخص مدیران خرید صنعت ایران با مقدار ۳۷/۴ کمترین سطح تاریخی خود را پس از اسفند ماه در سری زمانی هشت ساله ثبت کرده است.
- ✓ شاخص مقدار تولید محصولات بخش صنعت در فروردین‌ماه، با ثبت عدد ۳۸/۶ یکی از کمترین مقدار خود را در سری زمانی هشت ساله نظرسنجی به ثبت رسانده است.
- ✓ شاخص میزان صادرات کالا همچنان روندی کاهشی دارد هرچند از شدت کاهش آن کاسته شده است و یکی از کمترین مقادیر خود را در سری زمانی این شاخص به ثبت رسانده است.
- ✓ شاخص میزان استخدام و به‌کارگیری نیروی انسانی در فروردین‌ماه نسبت به اسفندماه با کاهش بیشتری همراه بوده و به پایین‌ترین سطح تاریخی خود (در سری زمانی هشت ساله) رسیده است.
- ✓ شاخص موجودی مواد اولیه خریداری شده کمترین مقدار تاریخی خود در سری زمانی هشت ساله ثبت کرده است.
- ✓ شاخص میزان انتظارات تولید در ماه آینده در بخش صنعت نسبت به ماه گذشته با شدت بیشتری کاهش دارد.

شاخص مدیران خرید کل اقتصاد

برای شناخت و ارزیابی شرایط عادی و خاص یک اقتصاد از بعد تداوم تولید، سرمایه‌گذاری، توسعه فعالیت و کسب‌وکار، نیازمند نماگرها و شاخص‌های جامع (گذشته‌نگر و پیش‌نگر) است. شاخص مدیران خرید (شامخ) کل اقتصاد به‌عنوان یکی از نماگرهای پیش‌نگر، تصویری جامع و به‌روز از وضعیت فعالیت‌های اقتصادی، سرمایه‌گذاری مولد و چشم‌انداز کسب‌وکارها ارائه می‌دهد به‌گونه‌ای که تغییرات آن به‌طور نسبی بازتابی از ارزیابی و انتظارات فعالان اقتصادی از شرایط جاری و انتظارات آتی است. براساس نظرسنجی میدانی و عملیاتی مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی ایران (در جنگ تحمیلی و ۴۰ روزه که نصف دوره آن مربوط به فروردین ماه ۱۴۰۵ است)، شاخص مدیران خرید کل اقتصاد (تعدیل فصلی نشده) در فروردین ماه ۱۴۰۴، با ثبت عدد ۳۸/۵، به دومین کمترین سطح تاریخ این نظرسنجی کاهش پیدا کرده است و بیانگر کاهش شدید و بی‌سابقه فعالیت‌های اقتصادی برای دومین ماه متوالی است. نکته قابل توجه این که شوک ناشی از جنگ تحمیلی بر شامخ نسبت به ماه گذشته کمتر شده و به تدریج به سمت میرایی حرکت کرده است. البته این شاخص همچنان فاصله قابل توجهی با سطح خنثی ۵۰ دارد که نشان‌دهنده تشدید رکود عمیق و گرایش بیشتر اقتصاد ملی به فاز تعمیق رکود تورمی است.

کاهش این شاخص در فروردین ماه بازتابی از ادامه افت شدید هم‌زمان هر پنج مؤلفه اصلی تشکیل‌دهنده شامخ کل اقتصاد به پایین‌ترین سطح خود در کل دوره‌های نظرسنجی است. مطابق ادبیات S&P Global، در دوره‌هایی که اقتصادها با شوک‌های ژئوپلیتیکی و اختلالات گسترده مواجه می‌شوند، افت هم‌زمان شاخص‌های تولید، سفارشات، اشتغال و تجارت خارجی معمولاً نشانه ورود اقتصاد به فاز رکود ناشی از شوک است، وضعیتی که در آن نااطمینانی شدید، فعالیت‌بناها را به‌صورت هم‌زمان در سمت عرضه و تقاضا تضعیف می‌کند.

در فروردین ماه، جنگ تحمیلی، قطعی اینترنت بین‌الملل، محدودیت‌های ارزی و کاهش شدید دسترسی به مواد اولیه، فعالیت‌بناها را به‌صورت هم‌زمان در سمت عرضه و تقاضا تضعیف کرده است و منجر به توقف گسترده فعالیت‌ها (به‌ویژه در بخش خدمات و صنایع کوچک) شده است. بنابراین با توجه به شرایط حادث شده و به‌رغم برخی اقدامات پیشگیرانه دولت برای جلوگیری از آثار و تبعات جنگ، خروجی‌های آماري فروردین ماه نیز مانند اسفند برای فعالان اقتصادی و حتی تصمیم‌سازان قابل توجه است.

شاخص مقدار تولید محصول و ارائه خدمات در فروردین ماه ۱۴۰۵ با ثبت دومین کمترین سطح تاریخ هفت ساله نظرسنجی، بیانگر افت شدید ظرفیت بالفعل و موجود بنگاه‌ها و تسریع در روند تعطیلی خطوط تولید و شرکت‌هاست. ترکیب عواملی همچون افت تقاضا، جهش نرخ ارز، محدودیت نقدینگی، اختلال در زنجیره تأمین و افزایش بی‌ثباتی سیاسی - اقتصادی موجب شده بسیاری از بنگاه‌ها تنها با بخشی از ظرفیت خود فعالیت کنند یا موقتاً تعطیل شوند. در برخی بخش‌ها، به‌ویژه خدمات وابسته به اینترنت، فعالیت‌ها عملاً متوقف شده و کاهش چشم‌گیری داشته است.

هم‌زمان، شاخص میزان سفارشات جدید مشتریان در فروردین ماه، با ثبت عدد ۳۴/۸، نشان‌دهنده تداوم سقوط در سمت تقاضا است و همچنان کمتر از محدوده خنثی (۵۰) باقی مانده است. افزایش شدید قیمت‌ها، کاهش قدرت خرید خانوارها، نااطمینانی ناشی از جنگ و بی‌ثباتی ارزی موجب شده بسیاری از مشتریان خریدهای خود را به تعویق انداخته یا متوقف کنند و اقتصاد را در وضعیت رکود تورمی عمیق‌تری قرار داده است.

هم‌زمان، قطعی اینترنت، دشواری نقل و انتقال پول، بی‌ثباتی ارزی و کاهش اتصال به بازارهای منطقه‌ای و جهانی، تجارت خارجی را با اختلال جدی مواجه کرده است، به طوری که شاخص میزان صادرات کالا و خدمات، به دلیل بی‌ثباتی و محدودیت‌های ارزی، اختلال در سیستم مبادلاتی و محدودیت در ارتباطات بین‌المللی و همچنین اثرات جنگ تحمیلی و ریسک‌های داخلی، با کاهش شدیدی همراه بوده است. برای هجدهمین ماه متوالی کاهش یافته و کمترین سطح تاریخی خود را به ثبت رسانده است. در صورت تداوم شرایط، بازارهای رقیب جایگزین بازار صادراتی کشور خواهند شد که البته به دلیل فراهم شدن ظرفیت‌های لجستیکی و مبادلاتی، نیازمند زمان بیشتری است.

شاخص میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی در فروردین ماه یکی از پایین‌ترین مقادیر خود را در اجرای هفت‌ساله طرح شاخص مدیران خرید کل ثبت کرده و برای یازدهمین ماه متوالی کمتر از محدوده خنثی (۵۰) قرار گرفته است که نشان‌دهنده انتقال کامل فشارهای هزینه‌ای و رکود به بازار کار طی چندین ماه گذشته است. تداوم این شرایط در فروردین ماه ۱۴۰۵، با توجه به تداوم بی‌ثباتی و عدم اطمینان، بیانگر تشدید روند موج گسترده بیکار شدن نیروی انسانی شاغل در بخش خصوصی است.

شاخص موجودی مواد اولیه یا لوازم خریداری شده در فروردین ماه نسبت به ماه قبل همچنان روندی کاهشی دارد هر چند از شدت کاهش آن به صورت بسیار جزئی کاسته شده است و یکی از پایین‌ترین سطوح هفت‌ساله خود را به ثبت رسانده است و بیانگر تشدید بحران در زنجیره تأمین نهاده‌های تولید است. محدودیت‌های ارزی و کمبود نقدینگی بنگاه‌ها، اختلال در واردات، آسیب به برخی صنایع بالادستی

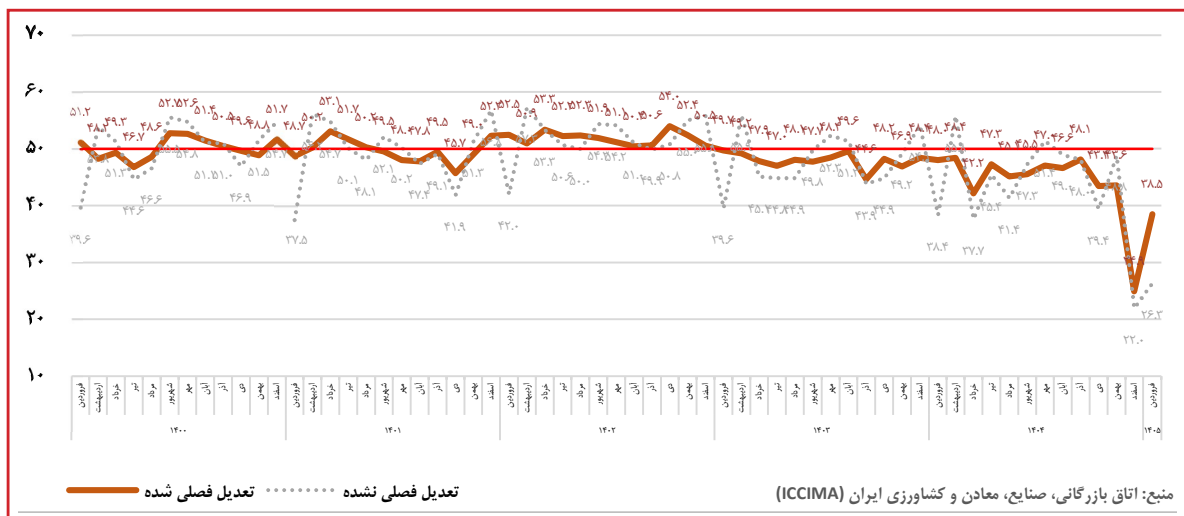

گزارش طرح شاخص مدیران خرید

در پی جنگ و افزایش قابل توجه قیمت مواد اولیه، موجب شده بسیاری از واحدهای تولیدی با خطر کاهش ظرفیت یا توقف فعالیت مواجه شوند. همزمان، شاخص قیمت مواد اولیه یا لوازم خریداری شده به بالاترین سطح ۴۷ ماهه (از خرداد ماه سال ۱۴۰۱) رسیده است که نشان دهنده تداوم فشارهای هزینه‌ای بر بنگاه‌هاست و انتظار می‌رود بخشی از این افزایش هزینه‌ها طی ماه‌های آینده به قیمت فروش محصولات و خدمات منتقل شود.

شاخص میزان انتظارات در مورد میزان فعالیت اقتصادی در اردیبهشت ماه در کل اقتصاد همچنان روندی کاهشی دارد، هرچند شدت کاهش در مقایسه با ماه قبل کمتر بوده است اما به عقیده فعالان اقتصادی عدم اعتماد و غیرقابل پیش‌بینی بودن شرایط به شدت در اکثر کسب‌وکارها وجود داشته است.

نمودار ۱: شاخص مدیران خرید (شامخ) کل اقتصاد

جدول ۱: شاخص مدیران خرید (شامخ) کل اقتصاد در دو ماه منتهی به فروردین ۱۴۰۵

تعدیل فصلی شده		تعدیل فصلی نشده		شاخص	
فروردین ۱۴۰۵	اسفند ۱۴۰۴	فروردین ۱۴۰۵	اسفند ۱۴۰۴		
۳۸٫۵	۲۴٫۹	۲۶٫۳	۲۲٫۰	شاخص کل اقتصاد	مولفه‌های اصلی
۳۹٫۸	۱۵٫۴	۲۰٫۸	۱۲٫۵	میزان تولید محصول یا ارائه خدمت	
۳۴٫۸	۲۱٫۲	۲۰٫۶	۱۷٫۰	میزان سفارشات جدید مشتریان	
۴۴٫۵	۲۶٫۵	۳۰٫۴	۲۶٫۵	سرعت انجام و تحویل سفارش	
۳۴٫۳	۳۳٫۱	۲۹٫۵	۳۴٫۳	موجودی مواد اولیه یا لوازم خریداری شده	
۴۰٫۱	۳۷٫۱	۳۷٫۱	۳۱٫۷	میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی	
۹۰٫۵	۸۴٫۰	۹۰٫۵	۸۴٫۰	قیمت مواد اولیه یا لوازم خریداری شده	مولفه‌های کمکی
۴۳٫۹	۴۵٫۱	۴۱٫۹	۴۰٫۶	موجودی محصول نهایی در انبار یا کارهای در حال تکمیل	
۳۳٫۳	۳۳٫۶	۲۵٫۳	۲۵٫۷	میزان صادرات کالا یا خدمات	
۷۰٫۷	۶۵٫۱	۷۰٫۷	۶۵٫۱	قیمت محصولات تولیدشده و خدمات ارائه شده	
۴۴٫۹	۳۶٫۷	۲۵٫۷	۲۹٫۵	مصرف حامل‌های انرژی	
۴۸٫۶	۱۹٫۶	۳۵٫۴	۲۳٫۴	میزان فروش کالاها یا خدمات	
۳۳٫۴	۵۰٫۳	۴۵٫۴	۲۸٫۹	انتظارات در مورد میزان فعالیت اقتصادی در ماه آینده	

مآخذ: مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران، اسفند ۱۴۰۴ و فروردین ۱۴۰۵

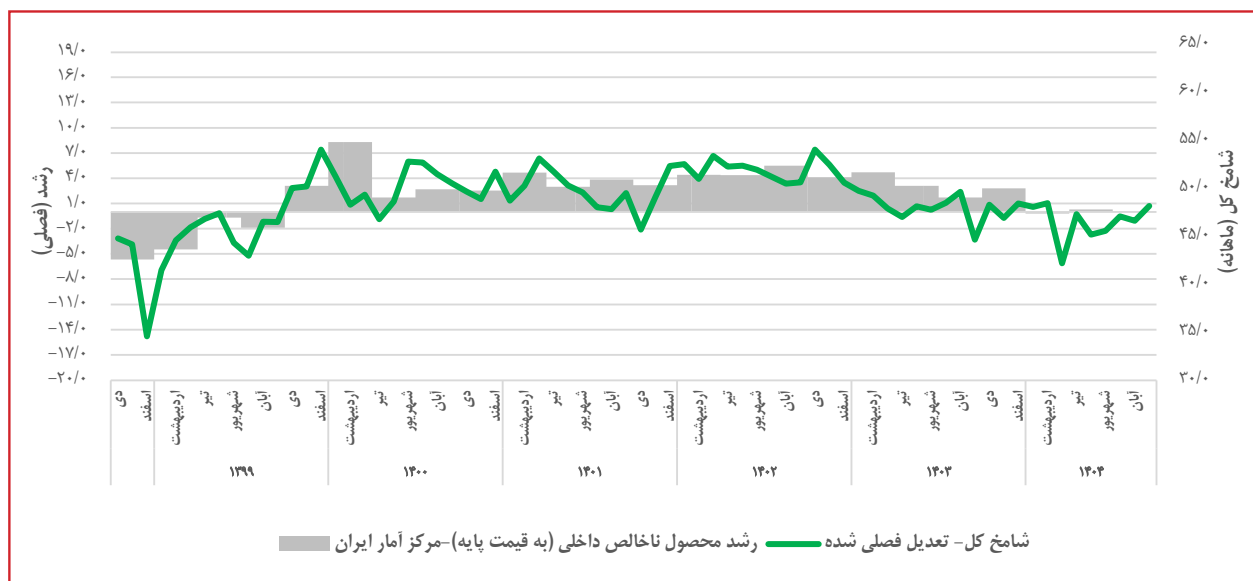
نمودار ۲: شاخص مدیران خرید (شامخ) کل اقتصاد در دو ماه منتهی به فروردین ۱۴۰۵، تعدیل فصلی شده

انطباق شاخص مدیران خرید کل اقتصاد با تغییرات تولید اقتصاد

انطباق شاخص مدیران خرید کل اقتصاد با تغییرات تولید اقتصاد در این شرایط خاص کشور متفاوت از شرایط عادی است و باید منتظر ماند تا داده‌های رسمی تولید و سرمایه‌گذاری کشور مطابق حساب‌های ملی منتشر گردد. در عین حال، رصد و پایش شاخص مدیران خرید کل اقتصاد و انطباق آن با سایر شاخص‌ها و آمارهای رسمی کشور با هدف ارزیابی صحت سنجی آن با واقعیت‌های داده‌های رسمی کشور است. بر اساس داده‌های احصاء شده، شاخص مدیران خرید کل اقتصاد با تغییرات تولید اقتصاد در ایران طی سال‌های اخیر انطباق نسبی دارد. در این میان، انطباق شامخ با رشد اقتصادی کشور به عنوان تغییرات تولید و تغییرات کسب‌وکار، مهم و قابل توجه است. به دلیل محدودیت آمارهای رسمی در تولید داده ماهانه (توسط مرکز آمار ایران و بانک مرکزی ایران) از محصول/تولید ناخالص داخلی فصلی این دو نهاد آماری استفاده شده است. نکته قابل توجه، همراستایی نسبی روند فصلی شامخ کل اقتصاد با روند رشد محصول ناخالص داخلی (مرکز آمار ایران) و روند رشد تولید ناخالص داخلی (بانک مرکزی ایران) طی فصل‌های مربوطه در سال‌های اخیر در شرایط عادی است و این روند در آمارهای مرکز آمار ایران بیشتر محسوس است. هر چند داده‌های رشد اقتصادی این دو نهاد آمار با وقفه منتشر می‌شود ولی مقایسه همین آمار و اطلاعات می‌تواند برای سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری‌های اقتصادی کشور کمک موثری نماید.

نمودار ۳: روند شامخ کل اقتصاد با رشد محصول ناخالص داخلی (مرکز آمار ایران) طی سال‌های اخیر

شاخص مدیران خرید بخش صنعت

شاخص مدیران خرید صنعت (بخش صنایع کارخانه‌ای و تولیدی) کشور، نمایی گویاتر و بارزتر برای سنجش وضعیت کسب و کار و روند تغییرات تولید و فروش واحدهای اقتصادی و صنعتی در شرایط عادی و شرایط خاص و بحرانی است. براساس داده‌های حاصل از نظرسنجی میدانی به دست آمده از بنگاه‌های بخش صنعت توسط مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی ایران، **شاخص مدیران خرید صنعت ایران** (تعدیل نشده) در فروردین با عدد $۳۷/۴$ کمترین سطح تاریخی خود در سری زمانی هشت ساله را ثبت کرده است که بیانگر کاهش در فعالیت‌های صنعتی به خصوص در تحولات بحران ژئوپلیتیکی اخیر و جنگ تحمیلی سوم است. این شاخص که برای پنجمین ماه متوالی روندی نزولی داشته هر چند در فروردین ماه نسبت به اسفند ماه از شدت کاهش آن کاسته شده است، تحت تأثیر کاهش هر پنج مؤلفه اصلی خود قرار گرفته است که بیانگر تعمیق رکود در بخش صنعت و ورود آن به مرحله اختلال گسترده تولید در صورت تداوم شرایط است. نکته قابل توجه این که در فروردین ماه شوک ناشی از جنگ تحمیلی بر انتظارات حوزه صنعت نسبت به ماه گذشته کمتر شده و به تدریج به سمت میرایی حرکت کرده ولی مانند اسفند ماه، کاهش در شاخص همه صنایع رخ داده است و تداوم این روند نزولی طی ماه‌های اخیر بیانگر تضعیف مستمر فعالیت‌های صنعتی بوده و در حال حاضر با اتفاقات اخیر روند نزولی که طی ماه‌ها شرکت‌ها در آستانه تعطیلی قرار داده است، تسریع شده است.

شاخص مقدار تولید محصولات بخش صنعت در فروردین ماه، با ثبت عدد $۳۸/۶$ نسبت به ماه قبل کاهش داشته و یکی از کمترین مقادیر خود را در سری زمانی هشت ساله نظرسنجی به ثبت رسانده است. نشان می‌دهد که بیشتر واحدهای تولیدی در اکثر صنایع با توقف یا کاهش شدید فعالیت مواجه شده‌اند. علاوه بر بحران تأمین مواد اولیه و اختلال در زنجیره تأمین، افزایش شدید قیمت مواد اولیه، شرایط جنگی، محدودیت واردات، نبود ارز معتبر و کاهش موجودی انبارها باعث شده بنگاه‌ها پیش‌بینی کنند که در صورت تداوم شرایط تا ماه‌های آینده و در صورت عدم پیش‌بینی و تدابیر لازم، خطوط تولید به صورت کامل یا جزئی به صورت موقت و یا بعضاً میان مدت متوقف خواهند شد. در فروردین ماه صنایعی از جمله پوشاک و چرم، صنایع شیمیایی، صنایع فلزی، صنایع غذایی پایین‌ترین سطح تولید را داشته‌اند.

شاخص صادرات کالا همچنان در محدوده رکودی قرار دارد و اختلال در تبادلات مالی و محدودیت ارتباطات بین‌المللی، صادرات صنعتی را به شدت محدود کرده است. به طوری که **شاخص میزان صادرات کالا** همچنان کاهشی است و یکی از کمترین مقادیر خود را در سری زمانی این شاخص به ثبت رسانده است، این روند علاوه بر محدودیت‌های داخلی و بی‌ثباتی قیمتی، ناشی از اختلال در تجارت بین‌المللی و کاهش اتصال به بازارهای جهانی در اثر قطعی اینترنت است. این وضعیت یعنی ترکیب تقاضای داخلی بسیار ضعیف و اختلال در صادرات، باعث شده تا **شاخص میزان فروش محصولات** یکی از کمترین مقادیر شاخص را به ثبت رساند و با ثبت ششمین کاهش متوالی فشار مضاعفی بر تأمین نقدینگی بنگاه‌ها وارد کرده است و نشان‌دهنده رکود عمیق در سمت تقاضا است. همانطور که پیش‌بینی شده بود، قطعی مجدد اینترنت و افت اطمینان، کسب و کارهای بیشتری را در معرض تعطیلی و کاهش تولید قرار داده است. این موضوع ارتباط تنگاتنگی با تعدیل نیروی انسانی حتی در شرکت‌های بزرگ و تعطیلی کسب و کارهای کوچک و مرتبط با فضای مجازی داشته است.

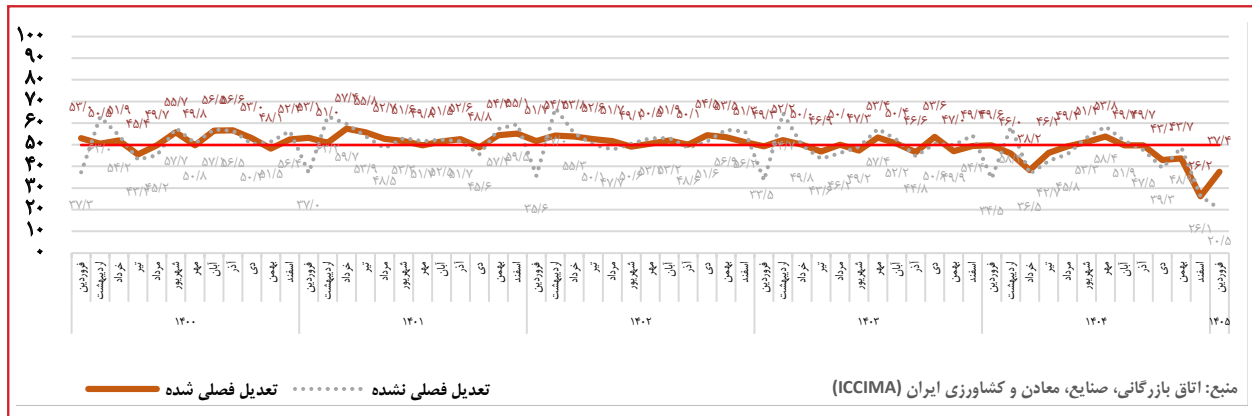
شاخص میزان استخدام و به‌کارگیری نیروی انسانی حوزه صنعت در فروردین ماه نسبت به اسفند ماه با کاهش بیشتری همراه بوده و به پایین‌ترین سطح تاریخی خود (در سری زمانی هشت ساله) رسیده و بیانگر تشدید موج تعدیل نیروی انسانی است و شاخص همچنان در روند نزولی طولانی مدت خود قرار دارد. رسیدن شاخص اشتغال صنعتی به پایین‌ترین مقدار تاریخ خود، بیانگر آنست که بسیاری از واحدها به دلیل کاهش فروش، افزایش هزینه‌ها و کمبود نقدینگی، ناچار به تعدیل نیرو شده‌اند. این موضوع نگرانی‌ها را نسبت به گسترش بیکاری به ویژه در بخش خصوصی و غیررسمی اقتصاد و با توجه به قطعی اینترنت به شدت افزایش داده است. بدین ترتیب، اثرات و تبعات جنگ تحمیلی سوم بر اخراج و بیکاری شاغلین حوزه صنعت به مراتب بیش از حوزه کل اقتصاد بوده است و بخش رسمی و پرداخت‌کننده بیمه‌ای کشور را بیشتر متاثر ساخته است.

شاخص موجودی مواد اولیه خریداری شده همچنان کاهشی است و در فروردین ماه نسبت به اسفند ماه با شدت بیشتری کاهشی بوده و با ثبت کمترین مقدار تاریخی خود در سری زمانی هشت ساله، نشان‌دهنده بحران عمیق در تأمین مواد اولیه است. آسیب‌های ناشی از افزایش و بی‌ثباتی نرخ ارز و محدودیت دسترسی به ارز، قطعی اینترنت (تأثیر آن در نقل و انتقال مالی و تأخیر در ثبت سفارشات) و همچنین

اخلال در زنجیره تأمین برخی از صنایع به دلیل جنگ اخیر، تداوم فعالیت‌های بنگاه‌های کوچک و متوسط را دچار خدشه کرده است. شاخص میزان انتظارات تولید در ماه آینده در بخش صنعت همچنان روندی کاهشی دارد. بسیاری شرایط را غیرقابل پیش‌بینی دانسته‌اند و برخی از صنایع (غذایی) انتظار دارند، شرایط نسبت به تعطیلی که در فروردین ماه بود بهتر شود، با اینحال به عقیده اکثر صنایع، افت اعتماد به دلیل بلا تکلیفی و غیرقابل پیش‌بینی بودن وجود داشته است.

نمودار ۴: شاخص مدیران خرید (شامخ) بخش صنعت

جدول ۲: شاخص مدیران خرید (شامخ) بخش صنعت در دو ماه منتهی به فروردین ۱۴۰۵

تعدیل فصلی شده		تعدیل فصلی نشده		شاخص	
فروردین ۱۴۰۵	اسفند ۱۴۰۴	فروردین ۱۴۰۵	اسفند ۱۴۰۴		
۳۷٫۴	۲۶٫۲	۲۰٫۵	۲۶٫۱	شاخص کل صنعت	مولفه‌های اصلی
۳۸٫۶	۲۴٫۳	۱۲٫۳	۱۷٫۶	مقدار تولید محصولات	
۳۷٫۴	۱۳٫۹	۱۶٫۴	۲۱٫۵	میزان سفارشات جدید مشتریان	
۳۹٫۶	۲۹٫۷	۲۵٫۷	۲۹٫۹	سرعت انجام و تحویل سفارش	
۳۲٫۶	۳۳٫۶	۲۴٫۲	۳۴٫۷	موجودی مواد اولیه خریداری شده	
۳۶٫۸	۴۰٫۶	۳۱٫۱	۳۶٫۶	میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی	
۸۱٫۳	۸۷٫۱	۸۱٫۳	۸۷٫۱	قیمت خرید مواد اولیه	مولفه‌های کمکی
۳۷٫۵	۵۰٫۱	۳۳٫۲	۴۲٫۲	موجودی محصول نهایی در انبار	
۳۹٫۸	۳۲٫۶	۳۳٫۰	۳۵٫۴	میزان صادرات کالا	
۷۰٫۸	۷۲٫۰	۷۰٫۸	۷۲٫۰	قیمت محصولات تولید شده	
۴۰٫۷	۲۷٫۲	۱۸٫۸	۲۵٫۷	مصرف حامل‌های انرژی	
۴۱٫۳	۱۹٫۱	۱۶٫۴	۱۹٫۷	میزان فروش محصولات	
۳۲٫۲	۴۸٫۴	۴۴٫۳	۲۵٫۹	انتظارات تولید در ماه آینده	

ماخذ: مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران، اسفند ۱۴۰۴ و فروردین ۱۴۰۵

نمودار ۵: شاخص مدیران خرید (شامخ) بخش صنعت در دو ماه منتهی به فروردین ۱۴۰۵، تعدیل فصلی شده

جدول ۳: شاخص مدیران خرید (شامخ) زیربخش‌های صنعت، تعدیل فصلی نشده، فروردین ۱۴۰۵

شاخص	صنایع غذایی	صنایع نساجی	پوشاک و چرم	چوب، کاغذ و مبلمان	صنایع فرآورده‌های نفت و گاز	صنایع شیمیایی	صنایع لاستیک و پلاستیک	صنایع کانی غیر فلزی	صنایع فلزی	ماشین‌سازی و لوازم خانگی	وسایل نقلیه و قطعات وابسته	سایر صنایع
شاخص کل فعالیت	۲۴.۲	۱۵.۲	۱۱.۸	۳۳.۲	۲۰.۸	۱۷.۶	۲۷.۵	۲۸.۵	۱۱.۸	۱۹.۲	۲۴.۸	۱۰.۷
مقدار تولید محصولات	۱۸.۸	۸.۳	۲.۸	۱۸.۲	۱۲.۵	۳.۵	۱۴.۳	۲۳.۱	۴.۹	۱۳.۳	۲۰.۷	۷.۱
میزان سفارشات جدید	۲۰.۸	۸.۳	۸.۳	۳۱.۸	۱۵.۶	۱۱.۶	۳۲.۱	۱۹.۲	۸.۵	۱۰.۰	۲۹.۳	۷.۱
سرعت انجام و تحویل سفارش	۳۱.۳	۱۲.۵	۱۱.۱	۴۵.۵	۲۱.۹	۳۰.۲	۲۱.۴	۲۳.۱	۱۲.۲	۳۶.۷	۲۷.۶	۲۱.۴
موجودی مواد اولیه	۲۷.۱	۲۹.۲	۳۶.۱	۴۰.۹	۳۴.۴	۱۹.۸	۲۵.۰	۳۴.۶	۱۵.۹	۲۰.۰	۱۵.۵	۷.۱
میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی	۲۹.۲	۲۹.۲	۱۶.۷	۴۰.۹	۳۱.۳	۳۳.۷	۴۲.۹	۵۰.۰	۲۳.۲	۲۶.۷	۲۵.۹	۱۴.۳
قیمت خرید مواد اولیه	۸۱.۳	۸۳.۳	۸۸.۹	۹۰.۹	۸۴.۴	۸۴.۹	۷۵.۰	۹۶.۲	۶۵.۹	۱۰۰.۰	۵۸.۶	۸۵.۷
موجودی محصول (انبار)	۴۵.۸	۳۳.۳	۴۱.۷	۴۰.۹	۳۴.۴	۲۶.۷	۲۸.۶	۳۰.۸	۲۸.۰	۳۰.۰	۲۹.۳	۲۸.۶
میزان صادرات کالا	۳۳.۳	۳۳.۳	۳۸.۹	۴۰.۹	۳۷.۵	۲۷.۹	۲۸.۶	۲۸.۶	۲۵.۶	۳۰.۰	۲۹.۳	۴۲.۹
قیمت محصولات تولید شده	۷۰.۸	۷۰.۸	۷۲.۲	۸۶.۴	۸۱.۳	۷۲.۱	۶۰.۷	۷۶.۹	۶۴.۶	۹۰.۰	۴۳.۱	۴۲.۹
مصرف حامل‌های انرژی	۱۸.۸	۱۲.۵	۱۱.۱	۴۰.۹	۹.۴	۱۱.۶	۲۱.۴	۱۹.۲	۹.۸	۳۳.۳	۲۵.۹	۲۱.۴
میزان فروش محصولات	۱۴.۶	۸.۳	۱۹.۴	۳۶.۴	۹.۴	۱۰.۵	۲۱.۴	۱۱.۵	۱۱.۰	۲۶.۷	۲۲.۴	۲۸.۶
انتظارات تولید در ماه آینده	۶۲.۵	۳۷.۵	۳۸.۹	۴۵.۵	۴۰.۶	۵۱.۲	۳۹.۳	۴۶.۲	۲۶.۸	۶۳.۳	۲۴.۱	۲۱.۴

ماخذ: مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران، فروردین ۱۴۰۵

جدول ۴: شاخص مدیران خرید (شامخ) زیربخش‌های صنعت، تعدیل فصلی شده، فروردین ۱۴۰۵

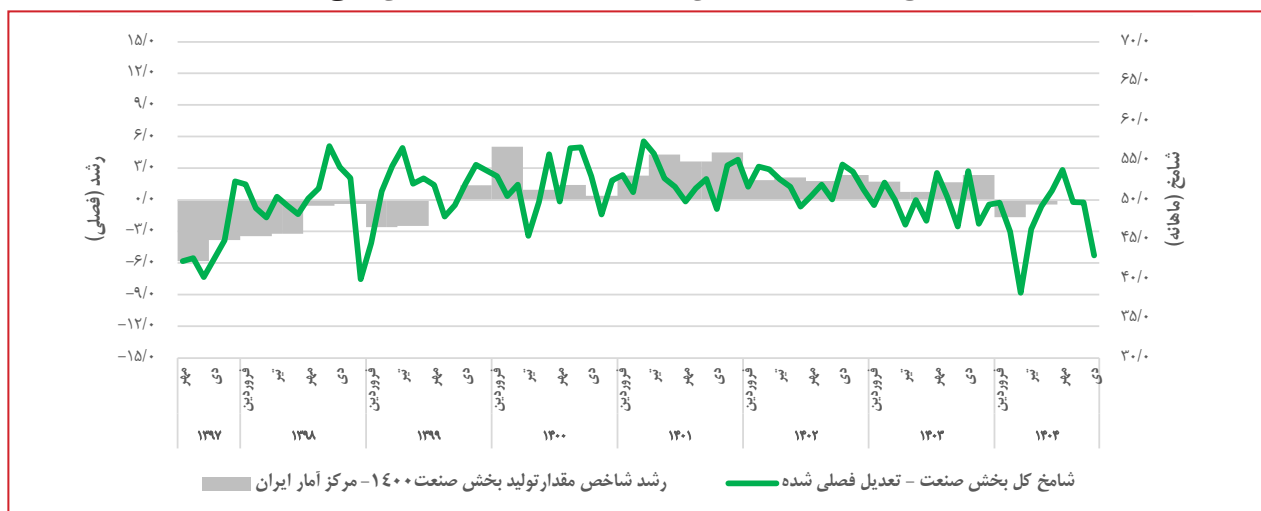
شاخص	صنایع غذایی	صنایع نساجی	پوشاک و چرم	چوب، کاغذ و مبلمان	صنایع فرآورده‌های نفت و گاز	صنایع شیمیایی	صنایع لاستیک و پلاستیک	صنایع کانی غیر فلزی	صنایع فلزی	ماشین‌سازی و لوازم خانگی	وسایل نقلیه و قطعات وابسته	سایر صنایع
شامخ کل فعالیت	۳۷,۴	۴۱,۸	۳۰,۵	۴۶,۳	۳۹,۴	۳۵,۳	۴۳,۲	۴۱,۵	۲۹,۲	۴۰,۶	۴۱,۶	۳۱,۸
مقدار تولید محصولات	۳۸,۹	۵۲,۰	۳۳,۹	۴۰,۲	۴۰,۳	۳۳,۴	۴۳,۹	۴۷,۶	۲۹,۲	۵۱,۳	۴۷,۰	۴۲,۷
میزان سفارشات جدید	۳۶,۶	۴۴,۰	۳۵,۱	۵۲,۸	۳۸,۹	۳۷,۷	۵۴,۴	۳۵,۰	۳۰,۱	۳۹,۶	۵۱,۹	۳۷,۶
سرعت انجام و تحویل سفارش	۴۱,۷	۳۸,۲	۳۰,۵	۵۴,۳	۴۰,۰	۳۹,۹	۲۸,۵	۳۷,۴	۳۰,۹	۴۳,۱	۴۰,۹	۴۱,۷
موجودی مواد اولیه	۳۳,۲	۴۰,۳	۳۶,۱	۴۰,۹	۳۷,۳	۲۸,۸	۳۰,۴	۳۴,۶	۲۴,۹	۲۰,۰	۲۲,۶	۷,۱
میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی	۳۵,۴	۲۹,۲	۱۶,۷	۴۰,۹	۳۹,۶	۳۳,۷	۴۲,۹	۵۰,۰	۲۸,۶	۳۷,۵	۲۹,۴	۱۴,۳
قیمت خرید مواد اولیه	۷۹,۲	۸۳,۳	۸۸,۹	۸۱,۳	۸۴,۴	۷۹,۳	۷۵,۰	۹۶,۲	۷۲,۱	۸۱,۲	۵۸,۶	۸۵,۷
موجودی محصول نهایی در انبار	۵۲,۳	۳۳,۳	۴۱,۷	۴۰,۹	۳۴,۴	۲۶,۷	۲۸,۶	۳۰,۸	۲۸,۰	۳۰,۰	۲۹,۳	۲۸,۶
میزان صادرات کالا	۴۳,۵	۴۳,۳	۴۳,۶	۴۶,۳	۴۵,۰	۳۶,۰	۳۸,۴	۵۰,۰	۳۲,۸	۳۴,۶	۲۶,۰	۴۲,۹
قیمت محصولات تولیدشده	۷۰,۸	۷۰,۸	۷۲,۲	۸۶,۴	۸۱,۳	۷۲,۱	۶۰,۷	۷۶,۹	۵۹,۵	۹۰,۰	۴۳,۰	۳۸,۷
مصرف حامل‌های انرژی	۴۰,۲	۵۰,۲	۴۲,۱	۵۹,۶	۲۶,۴	۲۹,۹	۳۸,۳	۳۵,۴	۳۲,۹	۶۰,۱	۴۹,۷	۴۸,۹
میزان فروش محصولات	۳۱,۹	۴۹,۰	۴۶,۹	۵۷,۴	۳۳,۱	۳۸,۳	۴۳,۷	۳۶,۲	۳۵,۴	۵۶,۱	۴۸,۴	۵۷,۶
انتظارات تولید در ماه آینده	۵۲,۸	۳۷,۱	۲۵,۴	۲۹,۴	۳۰,۷	۳۸,۶	۲۷,۸	۳۳,۸	۱۴,۴	۴۶,۳	۳۶,۲	۱۹,۰

منبع: مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی ایران، فروردین ۱۴۰۵

انطباق شاخص مدیران خرید صنعت با تغییرات تولید صنعتی

با هدف ارزیابی صحت‌سنجی شامخ با واقعیت‌های داده‌های رسمی و واقعی کشور، تطبیق روند شاخص مدیران خرید صنعت با تغییرات تولید صنعتی، در کنار انطباق شاخص مدیران خرید کل اقتصاد چه شرایط عادی و چه شرایط خاص کشور نیز مهم است. در این میان، انطباق شامخ با رشد ارزش افزوده بخش صنعت کشور به عنوان تغییرات تولید صنعت و تغییرات کسب‌وکار حوزه صنایع کارخانه‌ای، قابل توجه است. به دلیل محدودیت آمارهای رسمی در تولید داده ماهانه (مرکز آمار ایران و بانک مرکزی ایران) از آمار ارزش افزوده بخش صنعت (قیمت ثابت) مرکز آمار ایران استفاده شده است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود روند شامخ صنعت کشور به‌طور نسبی هم راستا با روند رشد ارزش افزوده بخش صنعت (مرکز آمار ایران) طی فصل‌های مربوطه در سال‌های اخیر است. این موضوع در سیاست‌گذاری کشور به خصوص در حوزه‌های شاخص‌های پیشرو می‌تواند کمک اساسی نماید.

نمودار ۶: روند شامخ صنعت با رشد ارزش افزوده صنعت (مرکز آمار ایران) طی سال‌های اخیر

چالش‌ها و رهیافت‌ها از دید برخی از فعالان اقتصادی در فروردین ۱۴۰۵

بحران تأمین مواد اولیه و اختلال در زنجیره تأمین: کمبود شدید مواد اولیه و اختلال در زنجیره تأمین به‌عنوان فراگیرترین مشکل در این شرایط مطرح است. افزایش شدید قیمت مواد اولیه، محدودیت واردات، کاهش موجود انبارها، نبود دسترسی به ارز معتبر و آسیب به صنایع بالادستی موجب شده بسیاری از صنایع به‌ویژه صنایع پایین‌دستی در حوزه پتروشیمی و فولاد، بحران را تشدید کرده و باعث شده تا صنایع با توقف تولید یا کاهش ظرفیت و افت شدید تولید مواجه شوند. پیش‌بینی می‌شود در صورت تداوم شرایط، موجودی مواد اولیه تا ماه‌های آتی ممکن است به پایین‌ترین سطح خود برسد و تعطیلی گسترده رخ دهد. لذا نیازمند تدابیر لازم از سوی دولت با هم‌فکری تشکل‌ها و بخش خصوصی است.

بحران نقدینگی، مطالبات معوق و فشارهای مالی: کمبود نقدینگی و فشارهای مالی در شرایطی است که بسیاری از شرکت‌ها با عدم وصول مطالبات از بخش خصوصی و دولتی و افزایش چک‌های برگشتی مواجه‌اند و جریان نقدی آن‌ها را مختل کرده است. هم‌زمان، افزایش هزینه‌های تولید، نیاز به سرمایه در گردش بیشتر و عدم دسترسی به تسهیلات متناسب با قیمت‌ها، توان مالی بنگاه‌ها را به شدت تضعیف کرده است. در برخی موارد، حتی تأمین حداقل منابع برای ادامه فعالیت یا پرداخت حقوق کارکنان و کارگران با مشکل مواجه شده و این موضوع بنگاه‌ها را در آستانه توقف فعالیت و تعدیل گسترده نیروی کار قرار داده است. کمک‌ها و حمایت‌های هدفمند و جهت‌دار دولت و بانک مرکزی ایران می‌تواند بخشی از مشکلات آن‌ها را مرتفع سازد.

رکود تقاضا و کاهش فروش: در کنار مشکلات سمت عرضه، ضعف شدید تقاضا در بازار نیز به‌عنوان یکی از عوامل کلیدی رکود مطرح شده است. بسیاری از بنگاه‌ها از کاهش محسوس سفارشات و عدم تمایل مشتریان به خرید به دلیل افزایش قیمت‌ها و کاهش قدرت خرید خبر داده‌اند. در موارد متعدد، شرکت‌ها اعلام کرده‌اند که حتی در دوره‌های فعالیت، تولید یا فروش مؤثری نداشته‌اند. این وضعیت نشان‌دهنده تعمیق رکود در سمت تقاضا و تشدید هم‌زمان فشارهای رکودی و تورمی در اقتصاد است.

ریسک توقف تولید، تعطیلی بنگاه‌ها و آسیب‌های ناشی از بحران‌ها: بخش قابل توجهی از شرکت‌ها به افزایش ریسک تعطیلی بنگاه‌ها اشاره دارد. بسیاری از شرکت‌ها پیش از بروز شوک‌های اخیر نیز در آستانه تعطیلی قرار داشته‌اند و اکنون با شرایط جنگی تشدید شده است. در برخی موارد، آسیب‌های مستقیم (مانند خسارت به خطوط تولید یا توقف فعالیت به دلیل شرایط خاص) نیز گزارش شده است. **بی‌ثباتی سیاستی، مشکلات نهادی و ضعف در تصمیم‌گیری:** فعالان اقتصادی به عدم هماهنگی سیاست‌ها، قوانین متغیر و محدودیت‌های اداری و ناکارآمدی در سیاست‌گذاری و بی‌ثباتی در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی (از جمله فرآیندهای طولانی مجوزها، محدودیت‌های تخصیص ارز و موانع واردات) اشاره کرده‌اند. همچنین، نارضایتی از نحوه مدیریت و نبود رویکرد منسجم در حمایت از تولید، به‌عنوان عاملی مهم در تشدید کاهش اعتماد فعالان اقتصادی مطرح شده است.

محدودیت‌های ارزی و اختلال در واردات: مشکلات مربوط به تخصیص ارز، بی‌ثباتی نرخ ارز و نبود ارز معتبر در بازار نیز از دیگر چالش‌های مهم بوده است. بنگاه‌ها برای واردات مواد اولیه با محدودیت جدی مواجه شده‌اند و در برخی موارد، به دلیل عدم امکان تأمین ارز یا مشکلات اداری، فرآیند واردات مختل شده است. این موضوع علاوه بر افزایش هزینه‌ها، مستقیماً بر تداوم تولید اثر گذاشته است.

نیاز به حمایت‌های فوری سیاستی و مالی: شرکت‌ها به ضرورت مداخله گسترده حمایتی دولت اشاره کرده‌اند. فعالان اقتصادی خواستار اقداماتی نظیر تأمین سرمایه در گردش، ارائه تسهیلات کم‌بهره، تعویق پرداخت‌های بیمه و مالیات، تعویق بازپرداخت‌های تسهیلات بانکی، تسهیل فرآیندهای اداری و ایجاد دسترسی پایدار به مواد اولیه و ارز و احیا و یا فعال‌سازی گذرگاه‌های تجاری و لجستیکی بین کشوری به خصوص شرق و شمال شرق کشور شده‌اند. نبود این حمایت‌ها، در شرایط فعلی، ریسک توقف فعالیت بنگاه‌ها را به‌طور قابل توجهی افزایش داده است.

بنابراین برگشت اقتصاد ملی به خصوص برای واحدهای اقتصادی و بنگاه‌های صنعتی از بعد تولید و سرمایه‌گذاری به شرایط عادی، نیازمند توجه همه جانبه دولت به وضعیت تمامی زنجیره تأمین بنگاه‌های کوچک تا بزرگ در همکاری و هم‌فکری فعالان صنعتی و تجاری با کمترین زمینه‌سازی رانت و فعالیت سودجویانه است.

جمع بندی کلی

نتایج شاخص مدیران خرید در فروردین ماه سال جاری نشان می‌دهد که اقتصاد ایران در پی هم‌زمانی رکود مزمن داخلی با شوک جنگ تحمیلی و اختلالات گسترده فعالیت‌ها، وارد یکی از شدیدترین دوره‌های بی‌سابقه از رکود توری عمیق و فراگیر شده است. هر چند شاخص شامخ نسب به اسفندماه گذشته بهبود نسبی یافته است ولی تعمیق و ماندگاری سطح پایین آن نگران کننده است. سقوط هم‌زمان تولید، سفارشات جدید، فروش، اشتغال و موجودی مواد اولیه، بیانگر آن است که رکود فعلی صرفاً یک افت چرخه‌ای کوتاه‌مدت نیست، بلکه به مرحله‌ای از اختلال ساختاری در فعالیت بنگاه‌ها و کسب‌وکارها نزدیک شده است.

در فروردین ماه، جنگ تحمیلی و تبعات آن از جمله اختلال در اینترنت بین‌الملل، محدودیت در تجارت خارجی، آسیب به بخشی از زیرساخت‌های صنعتی و تشدید نااطمینانی، فشار مضاعفی بر بنگاه‌هایی وارد کرده که پیش از این نیز درگیر تورم بالا، کاهش تقاضا، محدودیت ارزی و کمبود نقدینگی بوده‌اند. بسیاری از شرکت‌ها که طی سال‌های گذشته با وجود بی‌ثباتی اقتصادی به فعالیت ادامه داده بودند، اکنون اعلام می‌کنند که توان ادامه فعالیت را از دست داده‌اند و در وضعیت تعطیلی، نیمه‌تعطیلی یا کاهش شدید ظرفیت قرار گرفته‌اند.

در ماه‌های اسفند و فروردین، تشدید تنش‌های ژئوپلیتیکی موجب افت اعتماد کسب‌وکارها، کاهش سفارشات جدید، اختلال در زنجیره تأمین و افزایش فشارهای توری با تشدید افت شاخص‌ها همراه شده است و نشان می‌دهد شوک‌های بیرونی در بستری از آسیب‌پذیری‌های مزمن داخلی عمل کرده‌اند. در حالی که در بخشی از بنگاه‌ها عملاً با توقف فعالیت، اختلال کامل در تأمین مواد اولیه و ریسک تعطیلی روبرو شده‌اند.

از منظر بازار کار و اشتغال نیز، افت شدید شاخص اشتغال نشان می‌دهد که فشار رکودی اکنون به‌طور کامل به نیروی کار منتقل شده است. افزایش تعدیل نیرو و مرخصی‌های اجباری، نشانه‌ای از شکل‌گیری موج جدید بیکاری در بخش خصوصی است، موضوعی که در صورت تداوم شرایط می‌تواند آثار اجتماعی و معیشتی و بیمه‌ای (کسورپردازی و غرامت بیمه بیکاری) قابل توجهی به همراه داشته باشد.

در سمت عرضه، کاهش مستمر نهاده‌ها و بحران تأمین مواد اولیه و محدودیت‌های ارزی به یکی از مهم‌ترین ریسک‌های ادامه فعالیت صنایع تبدیل شده است. آسیب به صنایع بالادستی، اختلال در واردات، کمبود ارز معتبر و افزایش شدید قیمت نهاده‌ها، موجودی مواد اولیه بسیاری از بنگاه‌ها را به سطوح بحرانی رسانده است. هم‌زمان، کاهش شدید تقاضا و افت فروش باعث شده بنگاه‌ها امکان انتقال کامل هزینه‌ها به بازار را نداشته باشند و فشار مضاعفی بر نقدینگی آن‌ها وارد شود.

فضای کلی انتظارات همچنان پیچیده و غیرقابل پیش‌بینی توصیف می‌شود. بخش مهمی از فعالان اقتصادی معتقدند ادامه فعالیت در ماه‌های آینده وابسته به ثبات شرایط، کاهش نااطمینانی‌ها و دسترسی به مواد اولیه است. در چنین شرایطی، بازگشت اقتصاد به مسیر عادی فعالیت نیازمند مجموعه‌ای از اقدامات هماهنگ شامل تثبیت نسبی فضای اقتصاد کلان، تسهیل دسترسی به ارز و مواد اولیه، حمایت هدفمند از نقدینگی بنگاه‌ها، کاهش محدودیت‌های اداری و بازسازی اعتماد فعالان اقتصادی است. در غیر این صورت، خطر تعمیق رکود، تعطیلی گسترده بنگاه‌ها و آسیب بلندمدت به ظرفیت تولید کشور افزایش خواهد یافت. بنابراین انتظار می‌رود دولت بتواند برای گشایش فعالیت‌های اقتصادی، نسبت به تقویت گذرگاه‌ها و جریان مبادلات خارجی کشور و حمایت هدفمند در حوزه تأمین مالی و ارز، تدابیر موثرتری را پیش‌رو داشته باشد تا از آسیب‌رسانی بیشتر به روند تداوم تولید کشور کاسته شود.

وضعیت شاخص در سطح بین‌الملل

شاخص PMI جهانی تولید که توسط J.P.Morgan محاسبه می‌شود (PMI جهانی توسط J.P.Morgan و S&P Global در همکاری با IFPSM و ISM تهیه می‌شود)، در ماه آوریل ۲۰۲۶ نشان می‌دهد که اقتصاد جهانی پس از افت شدید در ماه مارس، اندکی بهبود یافته اما همچنان تحت تأثیر جنگ خاورمیانه، اختلال در زنجیره تأمین، افزایش قیمت انرژی و نااطمینانی‌های ژئوپلیتیکی قرار داشته است. شاخص ترکیبی تولید جهانی J.P. Morgan از ۵۱/۰ در مارس به ۵۱/۸ در آوریل افزایش یافته است و همچنان رشد خفیف اقتصاد جهانی را نشان می‌دهد، هر چند این رشد در مقایسه با روند بلندمدت همچنان ضعیف ارزیابی می‌شود. مطابق ادبیات S&P Global، جنگ خاورمیانه موجب افزایش فشارهای هزینه‌ای، طولانی‌تر شدن زمان تحویل تأمین‌کنندگان، تشدید اختلالات حمل‌ونقل و افزایش نااطمینانی فعالان اقتصادی شده است.

در میان اقتصادهای مورد بررسی، هند همچنان بالاترین نرخ رشد فعالیت اقتصادی را ثبت کرده است و پس از آن چین و بریتانیا نیز عملکرد نسبتاً مطلوبی داشته‌اند. ایالات متحده آمریکا با وجود کاهش در رشد، همچنان در محدوده توسعه اقتصادی باقی مانده و ژاپن و برزیل نیز رشد کمی داشته‌اند. در مقابل، منطقه یورو برای دومین ماه متوالی وارد محدوده انقباض شده، به گونه‌ای که آلمان، فرانسه و اسپانیا کاهش فعالیت اقتصادی را ثبت کرده‌اند و ایتالیا فقط رشد بسیار کمی داشته است. کانادا نیز تحت تأثیر کاهش تقاضا و ضعف تجارت خارجی با افت فعالیت روبرو شده است. در گزارش ماه مارس نیز کشورهایی نظیر استرالیا، برزیل، کانادا، فرانسه، ایتالیا، قزاقستان و روسیه کاهش در تولید و فعالیت اقتصادی را تجربه کرده‌اند که نشان می‌دهد دامنه اثرات جنگ و نااطمینانی‌های جهانی، بخش قابل توجهی از اقتصادهای جهان را تحت تأثیر قرار داده است. همچنین شاخص اشتغال جهانی برای دومین ماه متوالی وضعیت ضعیفی دارد و برخی اقتصادهای بزرگ از جمله آمریکا، چین و کشورهای منطقه یورو کاهش اشتغال را گزارش کرده‌اند که نشان‌دهنده انتقال تدریجی فشارهای رکودی به بازار کار جهانی است.

۱۰۰ و ۱۰۰ به ترتیب به معنای آن است که ۱۰۰ درصد پاسخگویان گزینه "بدتر شده است" و "بهبتر شده است" را انتخاب نموده‌اند، عدد ۵۰ نشان‌دهنده عدم تغییر وضعیت نسبت به ماه قبل، بالای ۵۰ نشانه بهبود وضعیت نسبت به ماه قبل و زیر ۵۰ به معنای بدتر شدن وضعیت نسبت به ماه قبل است. بر این اساس، چنانچه عدد محاسبه شده زیر ۵۰ باشد، اما از عدد محاسبه شده ماه قبل بیشتر باشد، نشان می‌دهد که سرعت بدتر شدن وضعیت، کاهش یافته است. در مقابل، چنانچه عدد محاسبه شده بالای ۵۰ باشد اما از عدد ماه قبل کمتر باشد، نشان می‌دهد که سرعت بهبود وضعیت در مقایسه با ماه قبل، کاهش یافته است.

۱. مقدار تولید محصولات (پرسش اصلی با ضریب ۲۵٪) ۲. میزان سفارشات جدید (پرسش اصلی با ضریب ۳۰٪) ۳. سرعت انجام و تحویل سفارش (پرسش اصلی با ضریب ۱۵٪) ۴. موجودی مواد اولیه (پرسش اصلی با ضریب ۱۰٪) ۵. میزان استخدام و بکارگیری نیروی انسانی (پرسش اصلی با ضریب ۲۰٪) ۶. قیمت خرید مواد اولیه ۷. موجودی محصول نهایی در انبار ۸. میزان صادرات کالا ۹. قیمت محصولات تولیدشده ۱۰. مصرف حامل‌های انرژی ۱۱. میزان فروش محصولات ۱۲. انتظارات تولید در ماه آینده

معرفی طرح شاخص مدیران خرید (شامخ)

از میان شاخص‌های متنوع و گوناگون اقتصادی که توسط کشورها و سازمان‌های بین‌المللی انتشار می‌یابند، شاخص Purchasing (PMI) Manager's Index)، که در فارسی به اختصار شامخ نام‌گذاری شده است، یکی از مهم‌ترین شاخص‌های اقتصادی است که مورد پذیرش اکثر کشورهای توسعه‌یافته قرار دارد. در حال حاضر شاخص شامخ برای حدود ۲۹۰۰۰ بنگاه بخش خصوصی در بیش از ۴۰ کشور دنیا محاسبه و منتشر می‌شود. این شاخص که بر اساس پایش پرسشنامه‌ای به دست می‌آید، بینش آنی و تصویر سریعی از شرایط اقتصاد کلان به‌ویژه وضعیت رونق و رکود در بخش‌های صنعت و خدمات ارائه می‌دهد.

در طرح شامخ، از پاسخ‌دهندگان خواسته می‌شود به ۱۲ پرسش مطرح‌شده در قالب سه معیار وضعیت نسبت به ماه پیش (بهبتر شده، بدتر شده و یا تغییری نکرده است)، پاسخ دهند. در صورت انتخاب گزینه بیشتر از ماه قبل: عدد ۱، گزینه بدون تغییر: عدد ۰/۵ و گزینه کمتر از ماه قبل: عدد صفر برای آن پرسش ثبت می‌شود. مجموع حاصل ضرب درصد پاسخگویان به هر یک از گزینه‌ها در عدد همان گزینه، مبین عدد شامخ در آن پرسش است. در نهایت معیار سنجش این شاخص عددی بین ۰ تا ۱۰۰ است. عدد

PMI در برخی از کشورها در آوریل ۲۰۲۶

عنوان: طرح شاخص مدیران خرید (شامخ)

تاریخ: فروردین ماه ۱۴۰۵ / شماره گزارش: ۹۱ / ام / RC - 1405 - CSM - S1 - PM - 1218

صاحب انتشار: اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران، مرکز پژوهش‌ها (مرکز آمار و اطلاعات اقتصادی و پایش اصل ۴۴)

تهیه و تنظیم: زهرا ناصری و حانیه زیادلو

همکاران: سیدعلی رنجبر، فاطمه بهروزی هما، الهام حسینی شبستری، فاطمه قهرمانی و لیلا قربانپور

ناظران علمی: عیسی منصور، علاالدین ازوجی و محمدرضا دوست محمدی

تلفن تماس: ۰۲۱-۸۵۷۳۳۶۰۰

ملاحظات: الف- حقوق معنوی اثر متعلق به پدیدآورندگان و حقوق مادی آن، به مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران تعلق دارد و استفاده از آن با ذکر ماخذ بلامانع خواهد بود.

ب- مطالب این گزارش لزوماً بیانگر نظر رسمی مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران نمی‌باشد.

آدرس: تهران، خیابان طالقانی، نبش خیابان موسوی (فرصت)، پلاک ۱۷۵، کد پستی: ۱۵۸۳۶۴۸۴۹۹